

Міжнародний європейський університет

КАФЕДРА менеджменту
та економіки

2020

SYLLABUS

ДОДАТОК 1

Дисципліна

Економіка праці та соціально-трудові відносини

Викладач

Зайцев Юрій Кузьмич,
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту та економіки

Профайл викладача (-ів)

<https://business.ieu.edu.ua/pro-yemsh/struktura-kafedry-vykladachi/kafedry/kafedra-menedzhmentu>

Консультації

Очні консультації друга-четверта середа місяця з 15-00 до 16-00

Он-лайн консультації перший-третій понеділок місяця з 17-00 до 18-00

Контактний телефон

+38 050 559 64 71

e-mail:

yuriizaitsev@ieu.edu.ua

Сторінка дисципліни

<https://business.ieu.edu.ua/>

Форма підсумкового контролю

залік

диференційований
залік

екзамен

1 Коротка анотація дисципліни

дисципліна “Економіка праці та соціально-трудові відносини” забезпечує розуміння студентами сутності, функцій та ролі людської праці в економічному розвитку суспільства, у зростанні добробуту людини, орієнтує на постійний пошук шляхів підвищення її ефективності, дозволяє зрозуміти важливість гармонізації інституціональних мотиваційних форм включення працівника у процеси економічної, виробничої діяльності в системі соціально-трудових відносин.

2 Передумова вивчення дисципліни

необхідність розуміння сутності, змісту, ролі, функцій праці у становленні та розвитку людської цивілізації, забезпеченні потреб людини, суспільства, держави в економічних благах; засвоєння найбільш ефективних концептуальних моделей і принципів економічної політики націлених на активізацію мотивів трудової діяльності та стале утримання цієї активності за допомогою дієвих стимулів

3 Мета та цілі дисципліни

- засвоєння студентами теоретичних і методичних засад та особливостей функціонування і розвитку праці, системи соціально-трудових відносин у глобалізованій економіці;
- формування у студентів практичних навичок і вмінь організації процесу праці, узгодження інтересів різних груп суб'єктів економічної діяльності у суспільному виробництві на мікро- та макрорівнях.

4 Результати навчання

ПРН 1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

ПРН 10. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.

ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.

5 Кредити ECTS

3 кредити ЄКТС - 90 год.

6 Структура дисципліни

Найменування тем	Вид занять / год		
	Лекції	Семінарські заняття / практичні / лабораторні	Самостійна робота
Тема 1. Економіка праці та соціально-трудові відносини як дисципліна та напрям наукових досліджень	2	2	5
Тема 2. Праця як ключова форма існування та життєдіяльності людини, основа та умова розвитку людської цивілізації	2	2	5
Тема 3. Система соціально-трудових відносин та їх регулювання	2	2	5
Тема 4. Ринок праці. Соціально-трудові відносини зайнятості	2	2	5
Тема 5. Трудовий потенціал. Людський, інтелектуальний і соціальний капітал	2	1	5
Тема 6. Трудова діяльність: кількісні та якісні характеристики	2	1	5
Тема 7. Продуктивність праці та її значення для розв'язання стратегічних цілей економічного і соціального розвитку	2	1	5
Тема 8. Мотиви та стимули продуктивної праці. Оплата праці, та її системи	2	1	2
Тема 9. Організація, нормування та раціоналізація праці	2	1	2
Тема 10. Планування та аналіз трудових показників	2	1	2
Тема 11. Інформаційне забезпечення, звітність, консалтинг і аудит у сфері праці	2	1	2
Тема 12. Організаційно-економічні та правові механізми розвитку соціально - трудових відносин в Україні	2	1	2

7 Перелік обов'язкових завдань

Обов'язкові завдання	Кінцеві терміни підготовки
1. Дайте характеристику понять: методологія; парадигма досліджень; субстанціональні основи; трансформація; глобалізація; взаємозв'язок; міждисциплінарність. 2. Поясніть сутність та роль духовних і морально-етичних функцій праці у розвитку економіки та суспільства. 3. Охарактеризуйте сутність поняття: технологічний спосіб виробництва; розкрийте причини та чинники їх трансформації та зміни. 4. Розкрийте сутність, зміст та призначення понять: людський капітал, інтелектуальний ресурс, інтелектуальний, соціальний, організаційний, емоційний капітал. 5. Розкрийте специфіку позаекономічних методів управління працею в сучасній економіці; поясніть їх роль у підвищенні ефективності функціонування праці та гармонізації соціально-трудових відносин. 6. Дайте характеристику специфіки інтересів різних груп суб'єктів соціально-трудових відносин у сучасній економіці. Окресліть спільні сторони їх інтересів. 7. Розкрийте діалектику взаємодії та взаємовпливів соціально-трудових і соціально-економічних відносин у суспільстві. 8. Окресліть основні складові якості трудового життя та можливі шляхи її зростання. 9. Сформулюйте свою думку щодо ролі держави у регулюванні проблем соціально-трудових відносин у сучасній економіці.	За розкладом

10. Поясніть принципові функціональні відмінності людиноцентричної та трансгуманістичної парадигми економічного і соціального розвитку у визначенні перспектив використання праці та розвитку соціально-трудових відносин. 11. Окресліть тенденції до змін у структурі та характері зайнятості в умовах нанотехнологічних революцій. 12. Сформулюйте причини та природу глобальних викликів для ринку праці в умовах революції 4.0. 13. Дайте характеристику чинників, що визначають якість робочої сили на різних історичних етапах розвитку суспільства. 14. Розкрийте сутність ключових проблем збереження і розвитку трудового потенціалу планети в умовах глобалізації, цифровізації та роботизації економіки. 15. Поясніть сутність і відмінності таких форм капіталу як людський, інтелектуальний, соціальний, емоційний, моральний. 16. Які причини викликають до життя нематеріальні форми капіталу і в чому полягають їх функції? 17. Які, на Ваш погляд, можливі варіанти розв'язання проблеми стрімкого зростання суперечностей на ринках праці та в трудовій сфері? 18. Які причини роблять працю суворою життєвою необхідністю, тягарем та, водночас, внутрішньою потребою людини? 19. За яких умов інтенсифікація праці веде до розвитку суперечностей соціального характеру, наведіть приклади з реального життя? 20. Які внутрішні та зовнішні чинники ведуть до зростання якості праці у сучасній економіці? 21. Проаналізуйте особливості трудових процесів в умовах інноваційної економіки. 22. У чому полягають особливості та складнощі нормування праці в умовах якісних змін у технологічному способі виробництва, характері та змісті праці? 23. Цілі, форми та складові інформаційного забезпечення в соціально-трудовій сфері в умовах глобалізації та революції 4.0. 24. Що означає таке поняття та явище як «виробництво вільного часу»? 25. Чому вчені вважають, що розвинута особистість є головним соціальним багатством суспільства? 26. У чому полягає сутність понять і явищ: «соціальне відчуження», соціальна депривація», «соціальна ворожість», «прекаріат»; які причини їх появи та розвитку? 27. Чи можливе таке явище як асоційована праця в умовах глобалізованої економіки та суспільства?	
--	--

8 Перелік вибірових завдань

Вибіркові завдання	Кінцеві терміни підготовки
1. Розкрийте причини виникнення та функції системи соціального партнерства, дайте характеристику найбільш ефективних систем соціального партнерства у розвинених країнах. 2. Поясніть причини становлення та природу виробничої демократії. Розкрийте найбільш ефективні моделі виробничої демократії в сучасних країнах. 3. Сформулюйте свою позицію щодо можливості подолання безробіття в умовах сучасної глобалізованої економіки. 4. Охарактеризуйте найбільш ефективні, на Вашу думку, методи виявлення і можливості практичної реалізації резервів підвищення продуктивності праці та продуктивної спроможності національних економік. 5. Знайдіть та проаналізуйте національні програми управління продуктивністю праці в розвинених країнах. Проведіть порівняльний аналіз цих програм із Програмами в Україні, якщо такі існують. 6. Знайдіть у праці Й. А. Шумпетера «Капіталізм, соціалізм і демократія» характеристику принципів організації системи мотивації до праці в капіталістичній ринковій економіці. Сформулюйте своє ставлення до цієї системи. 7. Дайте характеристику найбільш ефективних, на Ваш погляд, сучасних систем оплати праці у провідних країнах світу.	За розкладом

8. У чому, на Ваш погляд, полягають ключові проблеми організації та забезпечення мотиваційної природи заробітної плати в Україні? 9. Розкрийте сутність матеріальних і нематеріальних форм мотивації до праці у сучасних корпораціях Японії, Німеччини, Швеції, США (країна на Ваш вибір) тощо, які можуть стати прикладом наслідування для України. 10. Окресліть актуальні концептуальні засади формування національної моделі соціально-трудових відносин в Україні. 11. Дайте характеристику еволюції державної політики зайнятості в розвинених країнах Заходу та Сходу та можливостей і проблем використання її засадничих принципів і форм в умовах сучасної України. 12. Проаналізуйте умови становлення та досвід функціонування моделей виробничої демократії в країнах Європи та в Японії з позицій гармонізації соціально-економічних відносин у суспільстві. 13. Чому стан і проблеми регулювання трудових доходів в Україні можна розглядати як чинник гальмування процесів становлення інноваційної економіки та ефективного ринку праці в країні? 14. Спрогнозуйте розвиток ціннісних орієнтирів соціально-трудових і соціально-економічних відносин в умовах розгортання нанотехнологічних революцій та тенденцій становлення посткапіталізму.	
--	--

9 Ознаки дисципліни

Термін викладання	Семестр	Міждисциплінарна інтеграція	Курс (рік навчання)	Цикл: загальної підготовки / професійної підготовки / вільного вибору
Один семестр	П'ятий	Так	3 курс (третій) або перший прискорений	Цикл професійної підготовки

10 Технічне й програмне забезпечення / обладнання

Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час on-line тестування та підготовки практичних завдань під час заняття. Списування під час контрольних робіт заборонено (в т.ч. із використанням мобільних девайсів)

11 Система оцінювання та вимоги

Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи з дисципліни «Економіка праці та соціально-трудові відносини» здійснюється в балах відповідно до табл. 1. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

Таблиця 1

Розподіл балів оцінювання успішності студентів з навчальної дисципліни «Економіка праці та соціально-трудові відносини»

Розділ I												Розділ II Підсумковий контроль	Всього
Поточне тестування та самостійна робота													
Змістовний розділ 1							Змістовний розділ 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12		
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	40	100

*T1, T2, ..., T12 – теми занять

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент на одному занятті за результатами усного опитування, за розв'язання завдань (задач) і відповіді на тести дорівнює 4 бали. Експрес-опитування у вигляді відповіді на практичні питання, розв'язання контрольних завдань (задач) в аудиторії і тестування (у письмовій формі) проводиться двічі на семестр. Загальна кількість балів, яку може набрати студент за семестр за першою обов'язковою формою, не перевищує 48 балів.

Результати поточного контролю знань студентів в цілому (за усіма формами) оцінюються в діапазоні від 0 до **60** балів. Підсумкове оцінювання знань студентів проводиться у формі **іспиту**. Максимальна кількість балів, яку можна отримати на іспиті складає **40** балів (див. табл. 2).

Таблиця 2

**Розподіл балів оцінювання при підсумковому контролі з
навчальної дисципліни**

Оцінка в балах за поточне оцінювання	Оцінка в балах за підсумкове оцінювання	Оцінка за національною шкалою
54-60	36-40	Відмінно
45-53	30-35	Добре
36-44	24-29	Задовільно
менше 36	менше 24	Незадовільно

З урахуванням вищевикладеного результати іспиту оцінюються в діапазоні від **0** до **40** балів для студентів. При цьому, якщо відповіді студента на екзамені оцінені менше ніж на 30%, він отримує незадовільну оцінку за результатами іспиту та незадовільну загальну підсумкову оцінку. Загальна підсумкова оцінка з дисципліни складається з суми балів за результати поточного контролю знань та за виконання завдань, що виносяться на іспит.

Загальна підсумкова оцінка не може перевищувати **100 балів**. Загальна підсумкова оцінка в балах, за національною шкалою та за шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента (див. табл. 3).

Таблиця 3

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
66-73	D	задовільно	
60-65	E		
30-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-29	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12 Політика дисципліни

- курс передбачає роботу в колективі;
- середовище в аудиторії є творчим, відкритим до конструктивної критики;
- усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін;
- відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання.

13 Політика щодо пропусків занять

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в дистанційному режимі за погодженням із керівником курсу та презентувати виконані завдання під час консультації

14 Політика щодо виконання завдань пізніше встановленого терміну

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання контрольних робіт відбувається із дозволу директорату за наявності поважних причин

15 Політика дотримання академічної доброчесності

Учасники освітнього процесу керуються принципами академічної доброчесності в Міжнародному європейському університеті згідно з Кодексом академічної доброчесності науково-педагогічних, наукових, педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти Міжнародного європейського університету – <https://ieu.edu.ua/pro-mieu/publicna-informatsiia>

16 Рекомендовані джерела інформації

1. Економіка праці та соціально-трудові відносини: навч. посібник / С.М.Пилипенко, М.В.Горобинська, Л.І.Піддубна [та ін.] ; М-во освіти і науки України, Харківський нац. екон. ун-т. - Харків : Вид-во ХНЕУ, 2008. - 296 с.
2. Колот А.М. Соціально-трудові відносини: теорія і практика регулювання: Монографія. – К.: КНЕУ, 2008. - 230 с.
3. Зайцев Ю. К., Москаленко О. М. Трансформація форм, функцій, результатів праці в інформаційній економіці та її соціально — економічні наслідки // Соціально — трудові відносини: теорія та практика. Збірник наукових праць. - № 1 (9). - 2015. - С. 53 — 60.

4. Зайцев Ю. К. Умови відновлення мотиваційної природи заробітної плати в перехідній економіці України // Економіка України. - № 8. - 2002. - С. 45 — 50.
5. Зайцев Ю. К. Соціалізація економіки України та системна трансформація суспільства: Монографія. - К.; КНЕУ, 2002. - 188 с.
6. Сидорина Т. Ю. Жизнь без труда или труд во спасение? / Т. Ю. Сидорина. - Спб.: Алетейя, 2018. - 188 с.
7. Лебедева И. П. Японский рынок труда в XXI веке. Экономические и социальные проблемы. - М., Институт востоковедения РАН, 2019. - 314 с.
8. Экономика США в XXI веке: вызовы и тенденции развития / [Аксенов П. А. И др.]; отв. Ред. В. Б. Супян; Федеральное государственное бюджетное учреждение науки Институт США и Канады Российской академии наук. - М.: Издательство «Весь мир» . - 424 с.
9. Аткинсон, Энтони Б. Неравенство: как с ним быть? / Энтони Б. Аткинсон; пер. с англ. О. Левченко; под науч. ред. М. Добряковой. - М.: Издательский дом «Дело» РАНХиГС, 2018. - 536 с.
10. Лайкер Джефрі К. Філософія Toyota. 14 принципів роботи злагодженої команди / пер. з англ. Наталія Валевська. - К.: Наш формат, 2017. - 424 с.
11. Тироль, Жан. Экономика для общего блага / пер. с фр. И. Шевелевой; научный редактор перевода М. Левин. - М.: Изд-во Института Гайдара, 2020. - 696 с.
12. Беккер Г.С. Человеческое поведение: экономический подход. Избранные труды по экономической теории: Пер. с англ. / Сост., науч. ред., послесл. Р.И.Капелюшников; предисл. М.И.Левин. — М.: ГУ ВШЭ, 2003. — 672 с.
13. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436 – IV в чинній редакції.
14. Закон України "Про оплату праці" від 24.03.1995 № 108/95-ВР в чинній редакції.
15. Закон України "Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності" від 15.09.1999 № 1045-XIV в чинній редакції.
16. Закон України "Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)" від 03.03.1998 № 137/98-ВР в чинній редакції.
17. Закон України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття" від 02.03.2000 № 1533-III в чинній редакції.
18. Закон України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" від 09.07.2003 № 1058-IV в чинній редакції.
19. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII в чинній редакції.
20. Конвенції і рекомендації, прийняті Міжнародною Конференцією праці, 1919 — 1956, Т.1. — Женева: Міжнародне бюро праці, 1991.

21. Конвенції і рекомендації, прийняті Міжнародною Конференцією праці, 1957 — 1990, Т.2. — Женева: Міжнародне бюро праці, 1991.

17 Поради з успішного навчання на курсі

Якщо Ви бажаєте успішно засвоїти цей предмет, необхідно бути:

- наполегливим, уважним і допитливим;
- креативним і життєрадісним, відкритим для спілкування та дискусій;
- готовим отримувати інформацію і знання з предмету не лише на лекціях.